

✠ ПОРАЖАЈ БОГ

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOV

7. číslo

Budyšin, julij 1969

Lětnik 19

Hrono na pražnik

W ponižnosći waž jedyn drugeho wyše dyžli sebje samoho! Fil. 2, 3

Cyrkwinskeho wótcy Awgustina so něhdy prašachu, kotry je po jeho zdaću přeni křesćanski dobry počink. Wón wotmolwi: „Ponižnosć.“ — „A druhi?“ — „Ponižnosć.“ — „A třeći?“ — „Ponižnosć.“ Čehodla je to tak wuzběhnyl? Dokelž je wědzał, kak wažny je za křesćanske a wosadne žiwjenje runje tón počink a kak husto wón pobrachuje mjez křesćanami.

Kak je w srjedźowěku přenje šće-
pjenje cyrkwy, mjenujcy do romsko-
katolskeje a do greksko-katolskeje,
nastalo? Dokelž chcyeš kóždy z wul-
kich cyrkwinskih wjerchow přeni
być a žadyn w ponižnosći drugeho
njewažeše wyše dyžli sebje samoho.
W cyrkwinskih stawiznach a we wo-
sadach tu a tam namakaš — bohužel
— wjace tajkich přikładow runje tak
kaž hewak, hdžež su čłowjekojo mjez
sobu žiwi a zhromadnje dźělaja!
A kelko napjatósće, zjawnje abo po-
tajnje zwady a rozkory je z toho
wurostlo!

Při tym so dopjelnja bójski zakon.
„Woblékajće so ponižnosć; přetož
Bóh napřečo steji hordym, ale poniž-
nym dawa wón hnadu.“ Wězo, poniž-
nosć a ponižnosć je dwoje. Hižo
Luther rozeznawa mjez wěrnej a
mjez falšnej ponižnosću. Wono móže
so mjenujcy stać, zo derje wěš, zo
maš jako prawy křesćan ponižny być
a zo sy zdobom jara hordy na to!
Ze słowami wuzběhuje swoju poniž-
nosć a we wutrobje so zdobom ža-
lostnje hněwaš a čuješ so w swojej
česći zranjeny, hdyž pozdaću něchtó
druhi wjace plaći hač ty. Tomu wěr-
na ponižnosć pobrachuje, kiž hnydom
wšo za zło bjerje abo budže přeco
zaso čwělowany w swojej duši wot
začuća mjenješe hódnoty. Luther
praji: „Wěrni ponižni njehladaja na
mzdu a připóznaće ponižnosće. Woni
ani njewědža, zo su ponižni. A hdyž
potom budžeja česćeni a powyšeni,
přindže to na nich njenadžicy, dokelž
njejsu ženje za tym stali ani žadali.
Falšni ponižni pak so džiwaža a hně-
waja, hdyž njebudžeja česćeni ani
powyšeni, a w potajnej hordosći my-
sla stajnje wyše a wyše!“ Hinak pra-
jene: W hordosći waža so sami wyše
dyžli druhich. A to runje tomu na-
přečo steji, štož naše hrono praji.
A to tež Bože spodobanje njenamaka.

Wón pomha tomu z hnady,
kiž ponižny tu je,
za hordo nima rady,
mzdu zlu tón dostanje!

Štož sprawna duša je,
štož Bohu da so wodzić,
chce Bože puće chodzić,
hlej, k tomu Chrystus dže. La.

Knjez je trjeba

(Předowanje při poswjećenju nowych zwonow w Čěskim Česinje na Boł-
mónce, 30. měrca 1969.)

Luk. 19, 29–40

Jezus kaza wučomnikomaj, zo byštaj do města po wóslatko dóšoj, na ko-
tymž budže potom do Jerusalema jěchać.

A budže-li so waju što prašeć, čehodla jo wotwjazujetaj, rjeknitaj jemu
tak:

Knjez jo potrjeba.

Čehodla wěšamy na wěže swojich Božich domow zwony? Na tole prašenje
wotmolwjam ze słowom našeho džensnišeho ewangelija:

Knjez je trjeba!

Kaž je tehdom trjebał wóslatko, zo by na nim triumfalnje začahnyl do
Jerusalema, runje tak wón džensa trjeba zwony.

Nam po mjenje tón čłowjek znaty njeje, kotryž je hnydom a bjez wob-
myslenja swoje wóslatko woprował, hdyž jeno wusłyša: „Knjez jo potrjeba!“

My drje mjeno tutoho čłowjeka njeznajemy, ale to wěsće wo nim wěmy:
Tuton čłowjek je znał Jezusa, je jeho znał jako swojeho Knjeza. Wón je byl
jedyn z tych wjele njeznatych wučomnikow Chrystusowych.

Zwony na wašej wěži su tež nastale z woporow. Što je wopory přinjesl.
njewěm. Ani jedne mjeno z woprowacych njeznaju, ani z tych, kotřiž su ze
swojim dźěлом přinošowali. Jedne pak wěm: Ludžo su wopory přinjesli,
kotřiž znaja Knjeza, kotřiž wěrja, zo je Jezus Chrystus jich Knjez. Jim do-
sahaše, zo słyšachu: Knjez je trjeba.

Za čo su Knjezej zwony trěbne?

Tež na tole prašenje namakamy wotmolwu w džensnišim ewangeliju. Hdyž
bě so Knjez Jerusalemskim murjam přibližił a běše hižo blisko Wolijowej
horje, započa cyła syła wučomnikow radostnje z wulkim hłosom Boha chwa-
lic. Woni Boha chwalachu z tak radostnym hłosom, z tak wulkim hłosom, zo
daloko klinčeše. Wulke črjody Jerusalemskich wurđžechu na to, zo bychu
Jezusa zetkali. Džensa smy Jezusa, kotryž je do města čahnył, ze zwonje-
njom witali. Tehdom njemějachu zwony. Tehdom su ludžo Boha chwalili
z wulkim hłosom. Tehdom čłowjeski hłos zastupowaše zwony.

Židža a mohammedanojo hač do džensnišeho njewužiwažu ani njeznaja
zwony. Mohammedanojo wołaju kemši a k modlitwje přez tak mjenowanych
muezinow. To su ludžo, kotřiž z wysokich, šwižnych minaretow wołaju z wul-
kim hłosom.

Hač drje zwony njejsu tež jedne ze znamjenjow, zo su so dopjelnje Jezu-
sowe słowa: „Budu-li či mjelčec, budu kamjenje wołać.“ Wěmy, zo su so
słowa tehdom dopjelnje, hdyž bu w léce 70 Jerusalemski tak daloko zničeny, zo
kamjeň na kamjenju njewosta. Dopomnjeće na tute časy je „murja plača“. Kamjenje
tuteje murje wołaju, dokelž bě japoštołam prikazane mjelčec. Po kóždy
wójnje a wosebje po poslednej su kamjenje zničenych domow a cyrkwjow
wołale.

Zwony, kotřež wołaju, su late z rudy. Ruda so wuškrěje z kamjenjow.
Što reča zwony?

Tosame, štož tehdom syła wučomnikow, hdyž radostnje z wulkim hłosom
Boha chwalachu. Woni wołachu: „Česć we wysokosći!“ Cyrkwinske zwony
maju tež Božu česć připowědać. A tež was su džensa napominałe, zo byšće
w tutej swjatočnej Božej službje dali Bohu chwalbu za wšelke džiwy a pře-
dewšem za to, zo skónčnje tež zaso na wašej wěži wisaju zwony.

Wučomnicy tehdom wołachu: „Chwaleny budź, kiž přindže, kral, w mjenje
Knjeza!“ Ze zwonjenjom witachu kralow we wšelkich krajach, a tež džensa
so to hišće stawa. Starši ludžo so hišće dopominaju, kak su zwony něhdy wi-
tale w Česinje kejšora.

Cyrkwinske zwony wozjewjeja runje tak a to kóždy nježdělu přitomosć
Krala kralow a Knjeza knjezow — Jezusa Chrystusa. Tak husto, kaž so
zhromadžamy w jeho mjenje na kemšach, přindže wón k nam, zo by mjez
nami byl přitomny. Zwony wołaju Boži lud na zetkanje z našim Kralom
a Knjezom, Jezusom Chrystusom.

Cyrkej, to je towarstwo swjatych, zhromadžizna wěrjacych. Grekske słowo
za cyrkej „EKKLESIA“ reka „wosada wonwołanych“. Zwony wołaju Boži
lud, zwolaju lud do cyrkwy, hdžež čaka Knjez Chrystus. Zwony su Chrystu-
sowy hłos, kotryž přeprašuje: „Pójće ke mni wšitcy!“

Zwony wołaju tež tych, kotřiž praju, zo nimajo chwile, tež tych, kotřiž
chcedža so nježdělu wuspac, kotřiž chcedža radiju słyšać, do dalokowidžaka

hladač, kotriž chcedža radšo na wulět so podač. Wone wołaju tež tych, kotriž Jezusa nochcedža znač, a tež tych, kotrychž jich zwuk myli. Kaž tehdom, hdyž Jezus do Jerusalema čehnješe, so farizejojo hóršachu, jako wučomnicy radostnje z wulkim hlósom Boha chwalachu, tak so džensa mnozy hněwaju. hdyž słyša hlós zwonow.

A tola wone nam připowědaju dobre wěcy, mjez druhim tež to, štož tehdom wučomnicy wołachu: „*Měr budž na njebjju!*“

Měr! Kajke je to rjane a kuzlapoľne słowo! Profet Jezajas praji: „*Kak krasne su na horach nohi tych, kotriž měr připowědaju!*“

Ow, kak rjany běše hlós zwonow w léce 1945, hdyž kónc wojny wozjewi-
chu, měr připowědachu!

Zwony wołaju tež k modlitwje. We wjele domach sym widžal wobraz, na kotrymž staj čłowjekaj widžeč při běrnyzběranju. Wonaj staj mandžel-
skaj. Pódlá njeju steji wozyk z džěscom. Nazdala je widžeč wjes z cyrkwin-
skej wěžu. Čłowjekaj staj motyky wotpoľožiloj a ruce styknytoj k modlitwje.

Hlós zwonow ma wšelaki raz, byrnjež je stajnje tón samsny. Hinak klinča
zwony, hdyž wołaju kemši, hinak, hdyž wołaju w nuzy, na woheń. Hinak
klinča zwony při wěrowanju, hinak při pohrjebje.

Mnozy wšak džensa njewědža, čehodla zwonimy po wěstym porjedže.
Čehodla zwonimy w 9 hodž. a w 15 hodž., hdyž je něchtó we wosadže wu-
mrěť? Dokelž bu Jezus w 9 hodž. križowany a je w 15 hodž. na križu
wumrěť. W 12 hodž. knježeše čěmnošć na dnju Jezusowego križowanja. Hdyž
so připóldnju zwoni, spominaj, zo móže tež w twojim žiwjenju, hdyž připó-
ldnju na wyšinje stejiš, nahle čěmnošć začahnyč. Tuž budž wotučeny a modl
so! Hdyž wječorny zwón słyšiš, spominaj, zo bu Chrystus do rowa poľoženy,
zo je tež twój čas w Božej ruce, zo wječor přińdže a nóc smjerće so bliži,
zo je Bóh nam mjezu postajil, kotruž njemóžemy překroćić.

A hdyž će rańši zwón wubudži, spominaj na switanje jutrowneho ranja,
spominaj, zo je križowany Jezus z morwych stanyl a z tym nam dał nadžiju
wěčneho žiwjenja.

Přez martrowny tydzień budžeja zwony mjelčeč, ale čim radostnišo budžeja
potom swětej připowědač, zo je Knjez z morwych stanyl.

Zo by tola woľanje nowych, džensa poswjećenych zwonow njebyło po-
darmo, kaž bě Jezusowe woľanje podarmo, kotryž je nad Jerusalemom plakał:
„*Kak husto sym ja chcyl twoje džěci zhromadzić, ale wy sće nochcyl!*“

Mamy wšak tež pady, zo je čłowjek hluchi byl wjele lét za woľanje zwo-
now, zo je so hněwal, hdyž jich zwuk słyšeše, zo njeje do Božeho domu
chodžil, hdžež mamy towarstwo z tym, kotryž přińdže w mjenje Knjeza,
kotryž přińdže jako naš Kral a Zbožnik. — Što jemu pomha, hdyž jeho
w kašću do cyrkwe njeseja a zwony jemu k pohrjebje zwonja? Hlós zwo-
now, to je hlós Knjeza.

„*Džensa, hdyž jeho hlós słyšiće, njestwjerdže swoju wutrobu!*“ Hamjeń.
farar dr. A. Jagucki

Z pólsko-čěskeho časopisa „Přecel ludu“

Protyka biskopskeho wopyta

Prědarjo a teksty přédowanjow

Hučina — póndželu, 12. meje

wosadny farar Hornčer: Mark. 11.
22–26. Wo modlitwje, kotraž hory
přesadža

biskop D. Noth: Dosć maš na mojej
hnadže, přetož moja móc je w sta-
bych móčna. II. Kor. 12, 9

Serbski superintendent: Njebjjo a ze-
mja zahinjetej, ale moje słowa nje-
zańdu. Mat. 24, 35

Minakal — srjedu, 14. meje

farar Zimmermann z Budyšina:
I. Tim. 2, 1–8

biskop: Čłowjek widži, štož je před
woćomaj. Knjez pak widži wutrobu.
I. Sa. 16, 7

Serb. sup.: Knježe, ke komu póndže-
my? Ty maš słowa wěčneho žiwje-
nja: a my smy wěřili a póznali, zo sy
Chrystus. Syn žiweho Boha. Jana 6.
68, 69

Huska — Bože spěče, 15. meje

Wosadny farar Paler bě bohužel
chory:

biskop: Pětr chodžeše po morju, pod-
nuri so, a Jezus jeho wumó. Mat. 14.
26–33

Serb. sup.: Knježe Božo, ty sy naše
wuchowanje stajnje a přeco. Přjedy
dyžli hory buchu a zemja a swět
stwowjeny bě, sy ty Bóh wot wěčno-
sće do wěčnosće. Psalm 90, 1, 2

Chwaćicy — pjatk, 16. meje

wos. farar Hammermann: Kol. 3, 1–4
1–4

biskop: Štož ze mnu njeje, tón je
přečiwó mi. Mat. 12, 30

Serb. sup.: W žanym druhim njeje
zbožnosť; njeje tež žane druge mjeno
pod njebjjom čłowjekam date, w ko-
trymž móhli zbožni byč. Jap. skutki
4, 12

Hrodzišćo — sobotu do Exaudi,

17. meje

wosadny farar Albert: Fil. 2, 1–8

biskop: Ja móžu wšitko přez toho,
kiž mje posylni, to je přez Chrystusa.
Fil. 4, 13

Serb. sup.: Mój wšak so njemóžemoj

wostajič, zo bychmoj njerěćaloj, štož
smój widžaloj a słyšaloj. Jap. skutki
4, 20

Budyšink — njedželu Exaudi, 18. meje
farar Haufe z Kumwałda: Štož do
mnje wěři, z toho žiwota rěki žiweje
wody poběhnu. Jana 7, 37–39

biskop: Smy my pak džěci, smy tež
herbojo Boži. Rom. 8, 17

Serb. sup.: Kaž jelen jachli po zym-
nej wodže, tak zdychuje moja duša,
Božo, k tebi. Psalm 42, 1

Budyšin, Michalska wosada — Boža
słužba w Tuchorskej cyrkwi, dokelž
so Michalska cyrkej wuporjedža;
wosadny farar Pawoł Albert: Štož
do mnje wěři, z toho žiwota rěki ži-
weje wody poběhnu. Jana 7, 37–39

biskop: Ja pak so prócuju, zo bych
měł swědomje bjez poroka před Bo-
hom a před ludžimi. Jap. skutki 24,
16

Serb. sup.: Psalm 42, 1

Njeswaćidlo — póndželu, 19. meje
w 15.00 hodž. kemše w Zarěču
biskop: Ja sym wšehomócný Bóh.
Chodž přede mnu a budž pobožny.
I. Móž. 17, 1

w 20.00 hodž. kemše w Njeswaćidle
wosadny farar Gerhard Wirth: Bóh
wam Ducha wěrnosće da, kotrehož
swět njemóže dostač. Jana 14, 15–21

biskop: Pytajće najprjedy Bože kra-
lestwo a jeho prawdosć, a wam bu-
dže to wšitko přidate. Mat. 6, 33

Klukš — pjatk, 23. meje
wosadny farar Pawoł Wirth: Bóle so
Boha posluchač słyša dyžli čłowje-
kow. Jap. skutki 5, 27–33

biskop: Ja móžu wšitko přez toho, kiž
mje posylni, to je přez Chrystusa.
Fil. 4, 13

Serb. sup.: Ja chcu wam nowu wutro-
bu dač a chcu noweho ducha do was
dač; a chcu kamjentnu wutrobu
z wašeho čěla wzač a chcu wam
mjasnu wutrobu dač. Hez. 36, 26

Bart — sobotu do swjatkow, 24. meje
farar Busch z Budyšina: Kotrychž
Duch Boži wodži, ci su Bože džěci.
Rom. 8, 12–17

biskop: Jana 7, 37–39

Serb. sup.: Wy budžeće mój lud, a ja
chcu waš Bóh byč. Hez. 36, 28

Rakecy — pjatk, 30. meje
wosadny farar Jan Lazar: Ničo njeje
k začisnjenju, štož so z džakowanjom
wužiwa. I. Tim. 4, 3–5

biskop: Budžmy prawje swěřni.
Ef. 4, 15, 16

Serb. sup.: Stwor we mni. Božo, čistu wutrobu a daj mi noweho wěsteho ducha. Psalm 51, 12

Budestecy – sobotu do swj. Trojicy, 31. meje

wosadny farar Lange: Kaž je mje moj Wótc pisał, tak pósčelu tež ja was. Jana 20, 19–23

biskop: Zbožni su, kiž su měrni: přetož woni budu Bože džěci mjenowani. Mat. 5, 9

Serb. sup.: Swjaty, swjaty, swjaty je naš Bóh. Knjz Cebaot: wšitka zemja je jeho česće poľna. Jez. 6, 3

Hodźij – na swjedženju swj. Trojicy, 1. junija

wosadny farar Pietsch: Mi je data wšitka móc. Mat. 28, 16–20

biskop: Ja so njehañbuju ewangelija wot Chrysta; přetož móc Boža je, kotraž čini wšitkich. kotřiž na to wěrja. Rom. 1, 16

Serb. sup.: Ow, kajka hlubokosc bohatstwa, woboje mudrosće a wědomosće Božej. Rom. 11, 33

Malešecy – pónđzelu, 2. junija wosadny farar Lange: To budžeja wam činić wšitko mojeho mjena dla. Jana 15, 17–21

biskop: Póje sem ke mni wšitcy, kiž sće sprócni a wobčezeni, ja chcu was wokřewić. Mat. 11, 28

Serb. sup.: Bóh wjeože mje k čerstwej wodze. Psalm 23, 2

Poršicy – wutoru, 3. junija wosadny farar Poetzsch: Prošće wobstajnje! Luk. 18, 1–8

biskop: Wy sće swěto swěta. Mat. 5, 14–16

Serb. sup.: Chrystus dyrbi knježić. I. Kor. 15, 25

Wizitacija

Sakski krajny biskop D. Noth je pola nas pobył.

Wšitke wosady Budyskeje eforije je wón wopytał.

W kóždej cyrkwi, haj samo w kóždej kapalec je wón přědował.

Cyly měsac meja steješe pola ewangelskich křesćanow našich wosadow pod znamjenjom biskopskeho wopyta.

Zahe dosć su wosady započeli z přihotami. Bože domy su rjedžili. Cyrkwinske a pozawnowe chory zwučowachu. Džěci wuknjechu krótkte abo tež dlěše powitanske hrónčka.

A potom bě biskopski wopyt jenož tak krótki.

Kak chce to tež hinak być, hdyž dyrbi biskop za jedyn měsac přez wšitke wosady jedneje eforije přeńć?

A tak krótki wšak wopyt ani njebě. Biskop je w kóždej wosadze znajmjeńša pjec hodžin přebýwał. A hdžež ma wosada nimo wosadneho Božeho domu hišće kapalku, tam traješe jeho wopyt sydom a wjace hodžin. Tute hodžiny běchu poľne dobreho a wažneho wobsaha.

Zwjetša přińdže biskop ze swojim přewodom w 17 hodž. do wosady. Do biskopskeho přewoda słušachu: wyši cyrkwinski radźićel Henckel, cyrkwinski rada Eisentraut, Budyski superintendent Arnold, a w našich wosadach tež Serbski superintendent Wirth-Njeswačidlski.

Powšitkowny program: 17.00–18.00 hodž. posedženje cyrkwinskeho předstejerstwa

18.30–19.30 hodž. wječer na farje

19.30–21.00 hodž. Boža služba

Po Božej službje rozmoľwa biskopa z wosadnym fararjom a krótkka bjesada na farje.

Na spočatku posedženja cyrkwinskeho předstejerstwa njebě wosadny farar přítomny, zo bychy předstejerjo skladnosć měli, wo swojim fararju so na wotewrjene wašnje móc wuprajili.

Na posedženju so rozpominachu starosće wosady: Fara dyrbi so ponowić. Pišćele su dodržane. Kantora trjebaju. Cyrkwinske dawki činja starosće. Trěcha na Božim domje je džěrawa. Na pohrjebnišću ma so čělownja natwarić. Kak dóstanje wosada młodeho katecheta abo katechetku? Farar je chorowaty. Kak móže so je mu pomhać?

Biskop bjerje wšě nuzy na swoju starosćiwu wutrobu. Wón by rady wšěm pomhał, hdy by jeno móhl!

Nic wšak jenož skóržby, ale tež wjele wjesoleho a radostneho je biskop slyšeć móhl: Młodžina so porjadnje we wšelkich skupinach schadźuje. Pozawnowy chor je sylny a pilny. Cyrkej je wobnowjena. Wosada šćedriwje wopruje. Džěci chodza porjadnje do nabožiny. We wosadze je dobry měr a pokoj. Wosada ma wulke a rjane plany za přichod a je poľna nadźije. Wosada sej swogeho młodeho abo tež stareho fararja wulce česći.

Jadro wizitacije pak bě Boža služba. Tu zezna biskop najlěpje wosady, a wosady so zeznachu ze swojim biskopom. W.

Džěci wo biskopje

„Što je wam napadnyło na biskopje?“

„Wón nosy zloty křiž za zlotym rječazom. – Je to čiste, lute zloty?“

„To ja njewěrju. Pozłočany drje budže.“

„Knjz biskop při spěwanju njeje do spěwarskich hladał. – Móže wón wšitke kěrluše z hlowy?“

„Z wulkeho džěla znajmjeńša.“

„Wón je přijěl z wulkim čornym awtom. Wón drje je jara bohaty.“

„To njeje jeho awto, ale cyrkwinske. Tež cyrkvej jo njeje sama kupila, ale je jo darjene dóstała.“

„Da so biskop stajnje wozyć? Njejezdži wón ženje sam?“

„Ně!“

„Da ja njebych chcył biskop być.“

„Wo čim je knjz biskop přědował?“

„My njesměmy pobožnje činić, ale pobožni być.“

„Wěsće kajki měješe tekst?“

„Ja sym wšehomócný Bóh. Chodž přede mnu a budž pobožny.“

„Knjz biskop je na přědowanju powědał wo jednym hólcu, kak je jeho mać jeho přeco kemši sobu brała. Wón bě pozdžišo za to džakowny.“

W.

Ž wosadow

Njeswačidlo. Knjz biskop je našu wosadu pónđzelu po Exaudi wopytał. Dycy z Čorneho Hodlerja do Zarěca pozastachmy we Łahowje a wobhladachmy sej Łahowske hrodzišćo. To našich hosći nimoměry zajirowaše.

W 15 hodž. běchu kemše w Zarěcu. Džěci biskopa powitachu z kěrlušom a přepodachu jemu na jara lube wašnje kwětki. Njedziwajcy njeprjajomneho časa běchu kemše jara derje wopytane. Po kemšach dóńdžeštaj biskop a wosadny farar ke chorej, kotrejž biskop wšě dostate kwětki dari.

Njezapomnite wostanje mi, kak lubje a wosobnje buchu naši hosćo w Chasowje pola Grofic powitani a pohosćeni. Wjesny chor zaspěwa někotre serbske ludowe spěwy.

Pozběhowace běchu wječorne kemše w rjanym Njeswačidlskim Božim domje. W.

Klukš: Njedzeli, 8. junija, spěwachmy w Polpicy knjezej Maksej Heinrichej Záhrej a Mari Marcé Funkowej rodž. Záhrec kěrluš. Rady so dopominamy na njeju. Kak rjenje je móhla naša sotra wo tym powědać, kak je něhdy z Rachlowa, hdžež je z wjesoľosću a swěru služila, do Bukec kemši chodžila. Za nju njebě kemšichodženje běda, ale přeco zaso žórlo noweho wjesela. A potom bě do swogeho kónca w Kislicy doma, w tej maľej čězce pódla bratra. Nětko hižo dawno trawa na jejnym dworje roscěše a jejne žiwjenje woteběraše. Jejna duša pak bě do kónca młoda. Ja ju rady powědać slyšach. Kajke dobre słowa měješe wo susodach! Jejnej ruce so hustodosć stykowaštej, a wona so modleše: Ach, Božo, njewopusć mje. A Bóh ju njeje wopuścił. Přeco zaso so jej wjesoľosć a nadźija darištej. Jako ju Boža ručka zaja a sej myslachmy, zo budže z njeje kónce, wona hižo zaso stróčtnje na ložu sedžeše. Kak měrnje móžeže z tutoho swěta čahnyć. Susodza so džiwachu, zo swěca w jejnym domje přez noc njehasnje. Wěčne swěto njech so jej swěći.

Klukš: Přenju njedzeli w juniju poda so Klukšanska wosada na wosadnu jězbu do Rudnych horow (Erzgebirge). Zwopřědka njebě wjedro tajke, kajkež bychmy sej přeli, ale mějachmy nadosć nadźije a wjesoľosće. Dojědžechmy sej do Lauterbacha, hdžež sej nadobnu wójnsku cyrkvej (Wehrkirche) wobhladachmy. Jako běchmy so na tutym městnje pomodlili a sej kěrlušej wuspěwali. Dojědžechmy sej do Marienberg, stareho hórniskeho města. W Pobershau džěchmy na 100 m pod zemju a hdyž běchmy zaso wonka, swěčeše nam slóncó. Přez Olbernhau přijědžechmy do Seiffena. Tež tu pohladachmy do znateje cyrkweje a do muzeja z hrajkaj. Wulke dožiwjenje bě za nas wopyt pola „wuja Maxa“ – originala rudnych horow. Wón je wuběrný truzer (Drechsler) a čłowjek. Wón nam pokazaje swoje džěla – wulkotne! Jeho słowa pak běchu chwalospěw na Božu přirodu. Jako přez Frauenstein do Dippoldiswalde jědžechmy, běchmy hižo napoľ pozabyli, zo bě rano strašne wjedro.

Wopor pokaza mordarja

Sensaciska hra
w Němsko-Serbskim ludowym
dźiwadle

Tójšto je tych, kiž kriminalnu literaturu lubuja. Tajkich žedženje je so při uopyće mjenowaneje hry pólскеje spisowacelki Zofije Bystryckej je dopjelnilo. Město jednanja je čicha pensija při jězoru. Wosoby su hospoza Jolanta Sawicka a jeje hósca: mloda mandželska Tereza Krajewska a jeje muž Pawoł, toho stary studijny přećel Adam Wójtowič, wučeny knjez Apolonius Zdźebło, při-wěrna starša knježna Doroteja Kokot a Henrik Buček. Posledni njeje hósć tam, ale policist, kiž ma mordarstwo wujasnć. Zlósć je so stala, pozdaću bě njezbožo. Mlody mandželski Pawoł znaje tam na dowolu jenož jedyn „hobby“, na kotryž so jeho Tereza žalostnje hněwa. Wón cyły džen jenož wudži a ryby loji, njestara so pak dosć wo swoju mlodu žonu. Pozdaću je wón do wody padnył a so zatepil. Čělo pak njesu namakali. Skončnje su wšitcy přezjedne, zo je něchtó z mocu na njeho dyřil a jeho z wotpohladom zamordował. Tak běše tež woprawdže, jenož zo wopor njeje morwy, ale bu jenož čězce zranjeny. Někotre dny je so schował w hajnkowni a je so wrócił runje w tym wokomiku, jako běše knježna Doroteja spiritistiske posedženje inscenowala. Wězo je to wulka sensacija. Nětko pak ma so z pomocu wopora zvěšćić, štó je mordarstwo spytal. Podhladni su wšitcy, najprjedy jeho mloda mandželska, kiž so čuješe zjebana w mandželstwuje a bě so před zlósću w njeměrje a w zwadže z nim rozžoňowala. Wučeny knjez Apolonius pak pomha z hlubokim přemyslowanjom k tomu, zo skončnje wopor sam praweho mordarja pokaza.

Mi so zda, zo je Zofija Bystrycka we tym wuknyła wot slawneje jendželskeje kriminalneje spisowacelki Agaty Christijoweje abo zo wona swój „krimi“ znajmjeńša runje tak natwari, mjenujcy zo so pad njewujasni přez logiku inteligentneho čłowjeka, kiž swět a ludži znaje.

Wězo ma hra slabe dypki, kotrež njepřeswědča. Ale ja nimam za swój nadawk, to wšo dopokazac. Naši serbscy dźiwadželnicy su — kaž přeco — swoje najlěpše spytali a tež dokonjeli. Wšo běše wězo lochka cyroba, ale dobra zabawa a zaso wažny přinošk, serbsku rěč a serbske ludstwo hajić. Křesćan móžeše hladać do teje hlubiny čłowskeje duše, kotruž biblija hrěch mjenuje. La.

Ruina cyrkwje w Nesebru (Bołharska)

Hrody - ruiny - cyrkwje

Podaf Gerhard Wirth

Wšelake kralowske hrody sym hižo widzał: Pillnitz, Moritzburg, Potsdam, Sinaja w Rumunskej. Wosebje pak so mi lubješe park z hrodom w Balčiku při Cornym morju w poľnocnej Bołharskej. Tam njeje žadny hordy hród, ale w rjanym parku steja wšelake mjenje twarjenja, kotrež so krasnje

Dwór hrodowskeho twarjenja w Balčiku (Bołharska)

hodža do wulkotneje krajiny. Tam je so wumělcam poradžila lubozna sinfonia přirody a kultury.

Bježkónčne, daleko morjo!

Žolmy šumja po starodawnej melodiji.

W parku pak něžne blečki, pisane kwětki!

Małe rěčki pluskotaju přez park a wokřewjeja wucho a woko.

Hrodowske twarjenja njekaža tutu rjanosć, ale wjele bóle ju wudospólnjeja.

Hdyž běchmy před wosom lětami přeni raz w Balčiku, njeběchmy hišće ničo wědzeli wo rjanosći parka. Zdaloka drje widžachmy šwižny, běly minaret hroda. Skoro chcych so tehdom na puć podać, ale styskna horcota mje wotdžeržowaše. Tuž smy tehdom tak blisko pobyli a so tola njejsmy dohladali tuteje debjenki. Škoda! A lětsa bych sej ju znowa wobhladał a cyle wěsće bych jeje rjanosć hišće hlubšo, hišće nutrnišo zapřimnył. Do tajkeje rjanosće dyrbiš so z dobrej chwilu zanurici, ale tu wšak njemějachmy.

Hač drje hdy zaso do Balčika přińdu?

Rady bych tam zaso pochodźil po parku a zhladował nimo pisanych kwětkow, kotrež džensa kćěja a jutře zwjadnu, na daleko, njesměrne, wěčne a móčne morjo.

Při brjoze Čorneho morja steji w Nesebru ruina cyrkwje, kotruž widziće na wobrazu. Štož je něhdy rjane bylo, je samo tež w swojich rozpadankach hišće nadobne. Po wójnje smy widželi wjele ruinow. Běše hdže ně-

kajka ruina nowočasněho twarjenja, kotruž bychmy cheyli wobchowac jeje zbytkowneje rjanosće dla? Ja so njewěm dopomnić.

W Nesebru je wjele Božich domow. Zwjetša su wone ruiny — rjane ruiny. Najmjenje rjany mjez wšitkimi Božimi domami tam je tón, kotryž so

Cyrkej w Žilinje (ČSSR)

je nad starym Budyšinom dotal knježila Pětrowska cyrkej kaž pata mjez swojimi kurjatkami. Tež w Žilinje steji nad městem Boži dom.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jonkróč za měsac z li-cencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čiść: Nowa Doba, čišćer-nja Domowiny w Budyšinje (III-1-9-1613).